

การใช้คำ เป็น ในภาษาไทย

นายสถาวร พิชร์บำรุง

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๙

ISBN 974-567-140-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

011971

i 17586571

THE USE OF THE WORD /pen/ IN THAI

Mr.Sathaworn Phatcharabamrung

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-567-140-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การใช้คำ เป็น ในภาษาไทย
โดย   นายสถาวร พิชรมำรุง
ภาควิชา   ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมณีตดา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

..... กรรมการ
(อาจารย์ดุษฐ์พร ชำนิโรคสานต์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การใช้คำ เป็น ในภาษาไทย
ชื่อนิติกร   นายสถาพร พิชรบำรุง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.นวรรธน์ พันธุเมธา
ภาควิชา   ภาษาไทย
ปีการศึกษา   ๒๕๒๔

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาการใช้คำ เป็น ในประโยค และการประกอบคำ เป็น กับคำอื่น ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคำ เป็น มีความหมายประจำคำ ๔ ความหมาย ได้แก่ คำ เป็น ที่หมายความว่า มีชีวิตอยู่ คำ เป็น ที่หมายความว่า ได้ที่ คำ เป็น ที่มีความหมายแสดงสภาพ และคำ เป็น ที่หมายความว่าสามารถ รู้วิธี คำ เป็น ที่มีความหมายเหล่านี้ใช้เป็นกริยา ใช้ขยายนามและขยายกริยานอกจากนี้คำ เป็น ยังมีความหมายทางไวยากรณ์ ๒ ความหมาย ได้แก่ คำ เป็น ที่มีความหมายตามคำกริยาหรือข้อความที่มาข้างหน้า และคำ เป็น ที่เน้นความหมายคำอื่น

ประการที่สองคำ เป็น อาจประกอบกับคำอื่น ๆ เป็นคำประสม คำซ้อน สำนวน และสำนวนเปรียบเทียบ คำ เป็น ที่มีความหมายแสดงสภาพสามารถประกอบกับคำอื่นเป็นได้ทั้ง ๔ ประเภท คำ เป็น ที่หมายความว่า มีชีวิตอยู่สามารถประกอบกับคำอื่นเป็นคำประสม คำซ้อน และสำนวน คำ เป็น ที่หมายความว่าสามารถ รู้วิธี สามารถประกอบกับคำอื่นเป็นคำประสม และสำนวน

การวิจัยได้แบ่งเสนอเป็น ๔ บท คือ บทที่ ๑ เป็นบทนำ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอบเขตของการวิจัย บทที่ ๒ กล่าวถึง การใช้คำ เป็น ในประโยค บทที่ ๓ กล่าวถึงการที่ใช้คำ เป็น ประกอบกับคำอื่น และบทที่ ๔ เป็นการสรุปผลการวิจัยและเสนอแนะประเด็นที่น่าสนใจซึ่งยังมีได้เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพื่อให้ผู้สนใจได้ค้นคว้าต่อไป

Thesis Title   The use of the word /pen/ in Thai
Name   Mr. Sathaworn Phatcharabamrung
Thesis Advisor   Associate Professor Navavan Bandhmedha, Ph.D.
Department   Thai
Academic Year   1986

ABSTRACT

The aim of this thesis is to study the use of the word /pen/ in sentences and its combination with other words. The data studied have been collected from the everyday spoken language. The result of the study can be summarized as follows:

First, the word /pen/ has 4 lexical meanings: to be alive, to become eatable, to be and to be able or to know how. The word /pen/ with these meanings are used as verbs, noun modifiers and verb modifiers. In addition the word /pen/ has 2 grammatical meanings. They are used to replace preceding verbs or sentences and emphasize other words.

Second, the word /pen/ may combine with other words to form a compound, a synonymous compound, an idiom and a metaphoric expression. The word /pen/ meaning "to be" can take part in all 4 combinations. That meaning "to be alive" can be a component of a compound, a synonymous compound and an idiom. The one meaning "to be able or to know how" can be a component of a compound and an idiom.

The thesis is divided into four chapters. The first chapter is the introduction giving, the objective and the scope of this thesis. The second chapter concerns the use of the word /pen/ in sentences. The third chapter describes the use of the word /pen/ in combination with other words. And the fourth chapter is the summary of this thesis. Some suggestions for further study are also included.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมณีตดา หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์คุษฎีพร ชำนิโรคคานต์ ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบและ
แก้ไขวิทยานิพนธ์ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ได้กรุณาให้คำแนะนำ
เพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงร่างงานวิจัย อาจารย์ปกรณ์ นิยมศิลป์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก
อาจารย์พันธ์ทิพย์ นิยมศิลป์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านคลองกระทุ่มแบน ได้กรุณาช่วยคำปรึกษา
ในการลาศึกษาต่อ อาจารย์ปรีชา บุญเสริม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านคลองกระทุ่มแบน
ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้เขียนได้ลาศึกษาต่อ พ.ต.ต.ระพี สวัสดิเกียรติ สารวัตรแผนกธุรการ
กรมตำรวจ ผู้คอยห่วงใย และเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ทุกท่านที่ให้บริการอย่าง
ดีเยี่ยม คุณวันเพ็ญ ชาวสอาด ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์ให้ทั้งฉบับ

ท้ายสุดนี้ ขอระลึกถึงน้ำใจจากอาจารย์กึ่งกาญจน์ อินทรเหมรา อาจารย์อุทัยวรรณ บัวผัน
ผู้เป็นปียมิตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
คำอธิบายคำย่อ	ซ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑
ขอบเขตของการวิจัย	๑
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	๒
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๒
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	๑๔
๒. การใช้คำ <u>เป็น</u> ในประโยค	๑๗
๒.๑ คำ <u>เป็น</u> ที่หมายความว่ามีชีวิตอยู่.....	๑๗
๒.๒ คำ <u>เป็น</u> ที่หมายความว่าได้ที่	๑๘
๒.๓ คำ <u>เป็น</u> ที่มีความหมายแสดงสภาพ	๑๙
๒.๔ คำ <u>เป็น</u> ที่หมายความว่าจะสามารถ รู้วิธี	๓๐
๒.๕ คำ <u>เป็น</u> ที่มีความหมายตามคำกริยาหรือข้อความที่มาข้างหน้า	๓๒
๒.๖ คำ <u>เป็น</u> ที่เน้นความหมายคำอื่น	๓๓

๓. การใช้คำ <u>เป็น</u> ประกอบกับคำอื่น	๓๗
๓.๑ คำ <u>เป็น</u> ที่ประกอบกับคำอื่นเป็นคำประสม	๔๑
๓.๒ คำ <u>เป็น</u> ที่ประกอบกับคำอื่นเป็นคำซ้อน	๔๖
๓.๓ คำ <u>เป็น</u> ที่ประกอบกับคำอื่นเป็นสำนวน	๕๘
๓.๔ คำ <u>เป็น</u> ที่ประกอบกับคำอื่นเป็นสำนวน เปรียบเทียบ	๗๒
๔. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	๙๒
บรรณานุกรม	๙๘
ประวัติผู้เขียน	๑๐๐

๘

คำย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

- พจนานุกรม ๒๕๒๕. แทน ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.
ถ้อยคำ. แทน จีราภรณ์ ภทราภาณุภทธร, "ถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนนวนในภาษาไทย".
สำนวน ๑. แทน กาญจนาคพันธ์, สำนวนไทย เล่ม ๑.
สำนวน ๒. แทน กาญจนาคพันธ์, สำนวนไทย เล่ม ๒.
พจนานุกรม มานิต. แทน มานิต มานิตเจริญ, พจนานุกรมไทย.
หลักภาษา. แทน อุบัติศิลปสาร, หลักภาษาไทย.

คำย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

- พจนานุกรม ๒๕๒๕. แทน ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.
ถ้อยคำ. แทน จิราภรณ์ ภทราภาณุภัทร, "ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย".
สำนวน ๑. แทน กัญจนาคพันธ์, สำนวนไทย เล่ม ๑.
สำนวน ๒. แทน กัญจนาคพันธ์, สำนวนไทย เล่ม ๒.
พจนานุกรม มานิต. แทน มานิต มานิต เจริญ, พจนานุกรมไทย.
หลักภาษา. แทน อุบัติศิลปสาร, หลักภาษาไทย.